

LIETUVOS RESPUBLIKOS LYGIŲ GALIMYBIŲ KONTROLIERIUS

SPRENDIMAS

DĖL GALIMOS DISKRIMINACIJOS SOCIALINĖS PADĖTIES PAGRINDU LIETUVOS POLICIJOS GENERALINIO KOMISARO 2010 M. BIRŽELIO 15 D. ĮSAKYME Nr. 5-V-496 „DĖL ASMENŲ ATRANKOS Į LIETUVOS POLICIJOS MOKYKLĄ TAISYKLIŲ TVIRTINIMO“ TYRIMO

2020-10-14 Nr. (20)SN-127)SP-81
Vilnius

Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyboje (toliau – Tarnyba) 2020 m. rugpjūčio 24 d. gautas pareiškėjo¹ (toliau – Pareiškėjas) skundas, kuriame nurodoma, kad jis norėtų tapti policijos pareigūnu, tačiau dėl, jo manymu, perteklinio reikalavimo – turėti B kategorijos vairuotojo pažymėjimą, suteikiantį teisę vairuoti transporto priemonę su mechanine pavarų dėže – negali stoti į Lietuvos policijos pareigūnus rengiančią mokymo įstaigą. Pareiškėjas turi galiojantį vairuotojo pažymėjimą, suteikiantį teisę vairuoti automobilį su automatine pavarų dėže. Pareiškėjas mano, kad yra diskriminuojamas socialinės padėties pagrindu.

Lygių galimybių kontrolierė Agneta Skardžiuvienė (toliau – lygių galimybių kontrolierė), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos lygių galimybių įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis, 2020 m. rugpjūčio 28 d. raštu Nr. (20)SN-127)S-470 „Dėl informacijos pateikimo“ kreipėsi į Lietuvos policijos mokyklą (toliau – Mokykla) ir Mykolo Romerio universiteto viešojo saugumo akademiją (toliau – Akademija), prašydama per 5 darbo dienas nuo reikalavimo gavimo dienos (kuo skubiau) pateikti paaiškinimą ir atsakyti į klausimus: dėl kokių priežasčių, stojant į policijos fakultetą, yra nustatytas reikalavimas – turėti vairuotojo pažymėjimą, suteikiantį teisę vairuoti automobilį būtent su mechanine pavarų dėže; kokiuose teisės aktuose (jei yra) numatytas šis (gebėti vairuoti automobilį su mechanine pavarų dėže) reikalavimas; ar ateityje ketinama šio reikalavimo atsisakyti; jei taip, kada.

Kartu prašyta pateikti kitą, reikšmingą, informaciją, susijusią su skunde išdėstytomis aplinkybėmis.

¹ Pareiškėjo duomenys Tarnybai žinomi.

2020 m. rugsėjo 18 d. raštu Nr. (20)SN-127)S-470 „Dėl informacijos pateikimo“ lygių galimybių kontrolierė kreipėsi į Lietuvos policijos generalinį komisarą Renatą Poželą, prašydama pateikti informaciją ir atsakyti į klausimus: dėl kokių priežasčių, stojant į Lietuvos policijos mokyklą, yra nustatytas reikalavimas – turėti vairuotojo pažymėjimą, suteikiančią teisę vairuoti automobilį būtent su mechanine pavarų dėže; ar teisės aktuose yra numatyta galimybė šiuos kvalifikacinius gebėjimus asmeniui įgyti jau po stojimo į Lietuvos policijos pareigūnus rengiančią mokymo įstaigą, iki tarnybos policijoje pradžios; kokiuose teisės aktuose (jei yra) policijos pareigūnams numatytas šis (gebėti vairuoti automobilį su mechanine pavarų dėže) reikalavimas; kokie teisės aktai (nurodant konkrečiais nuostatas) numato reikalavimą policijos pareigūnams turėti 2 metų vairavimo stažą; kokia tvarka bei per kokį laikotarpį nuo asmens tarnybos policijos įstaigoje pradžios jam yra suteikiama teisė vairuoti tarnybinį automobilį su įrengtais švyturėliais ir specialiaisiais garso signalais.

Lygių galimybių kontrolierė

n u s t a t ė:

2020 m. rugsėjo 1 d. Akademija Tarnybai pateikė atsakymą Nr. 24VS(11.21-20601)-52, kuriame nurodoma, kad reikalavimai pretendentams studijuoti Teisės ir policijos veiklos bei Policijos veiklos studijų programose yra įtvirtinti siekiant to, kad studijas baigę asmenys galėtų tinkamai vykdyti pareigūnams numatytas pareigines funkcijas.

Pretenduojantiems į vidaus tarnybą asmenims taikomi reikalavimai, įtvirtinti Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statute, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2019 m. liepos 22 d. įsakyme Nr. IV-645 „Dėl Lietuvos Respublikos vidaus tarnybos statuto įgyvendinimo Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro valdymo srities statutinėse įstaigose“ bei kituose Vidaus tarnybos statutą detalizuojančiuose įstatymo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose. Vadovaujantis Vidaus tarnybos statuto 8 str. 3 punktu, vidaus reikalų ministras ar jo įgalioti centrinių statutinių įstaigų vadovai gali nustatyti papildomus reikalavimus, taikomus asmenims, pageidaujantiems mokytis statutinėje profesinio mokymo įstaigoje ar kitoje švietimo įstaigoje arba pretenduojantiems tarnauti tam tikruose statutinių įstaigų padaliniuose. Šie papildomi reikalavimai siejami su asmens intelektualiais, fiziniiais ir praktiniais gebėjimais, moraliniu ir psichologiniu tinkamumu vidaus tarnybai ar tinkamumu eiti pareigas tam tikruose padaliniuose.

2020 m. rugsėjo 3 d. Mokykla pateikė raštą Nr. 144-S-1217-(1.15E) (toliau – Raštas), kuriame nurodė, kad reikalavimas turėti B kategorijos vairuotojo pažymėjimą, suteikiantį teisę vairuoti transporto priemonę su mechanine pavarų dėže, yra įtvirtintas Asmenų atrankos į Lietuvos policijos mokyklą taisyklėse, patvirtintose Lietuvos policijos generalinio komisaro 2010 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. 5-V-496 „Dėl asmenų atrankos į Lietuvos policijos mokyklą taisyklių tvirtinimo“ (toliau – Taisyklės). Taisyklių 8.9 papunktyje nustatyta, kad pretendentas į atranką turi pateikti B kategorijos vairuotojo pažymėjimą, suteikiantį teisę vairuoti transporto priemonę su mechanine pavarų dėže, ir turėti ne mažesnę kaip 9 mėnesių vairavimo stažą (skaičiuojant nuo mokymo pradžios dienos). Reikalavimas buvo įtvirtintas atsižvelgiant į tai, kad baigę Lietuvos policijos mokyklą pareigūnai „turėtų ne mažesnę kaip 2 metų vairavimo stažą ir galėtų pilnai vykdyti pareigybes, į kurią bus paskirti, aprašyme nurodytas funkcijas, įskaitant (bet neapsiribojant) neatidėliotiną ir skubų reagavimą į įvykius, o tai dažnai susiję su vairavimu ekstremaliomis sąlygomis, viršijant greitį ir pan.“ (citos kalba netaisyta). Pažymėtina, kad Kelių eismo taisyklės numato tam tikrus ribojimus 2 metų vairavimo patirties neturintiems vairuotojams.

Reikalavimas mokėti vairuoti transporto priemonę konkrečiai su mechanine pavarų dėže siejamas su policijos valdomomis transporto priemonėmis. Tik dalis policijos valdomų transporto priemonių yra su automatine pavarų dėže. Policijos įstaigų padaliniai pagal galimybes aprūpinami tam tikromis transporto priemonėmis, atsižvelgiant į atitinkamų padalinių veiklos specifiką. Policijos įstaigos neplanuoja iš esmės atsisakyti transporto priemonių su mechaninėmis pavarų dėžėmis, kadangi toks atsisakymas yra netikslingas, be to, nesuderinamas su viešųjų pirkimų reikalavimais (kaip minėta, transporto priemonių specifikacija sudaroma pagal konkrečių padalinių veiklos specifiką bei poreikius, prekei keliami reikalavimai turi būti pagrįsti būtinumu).

Mokyklos nuomone, policijos įstaigos neturi galimybės ir negali įsipareigoti suteikti kiekvienam policijos pareigūnui automobilį su tokia pavarų dėže, kuri atitinka asmens individualius gebėjimus, todėl nustatyto reikalavimo neplanuojama atsisakyti.

2020 m. rugsėjo 29 d. Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Policijos departamentas) pateikė Tarnybai raštą Nr. 5-S-13119, kuriame nurodė, jog reikalavimas turėti 9 mėnesių vairavimo stažą buvo įtvirtintas atsižvelgiant į tai, kad baigę Mokyklą pareigūnai „turėtų ne mažesnę kaip 2 metų vairavimo stažą ir galėtų pilnai vykdyti pareigybes, į kurią bus paskirti, aprašyme nurodytas funkcijas, įskaitant (bet neapsiribojant) neatidėliotiną ir skubų reagavimą į įvykius, o tai tiesiogiai susiję su vairavimu ekstremaliomis sąlygomis, viršijant greitį ir pan. Taip pat atsižvelgiant į tai, kad Kelių eismo taisyklės numato maksimalaus leistino greičio ribojimus 2 metų vairavimo patirties neturintiems vairuotojams, o Specialiųjų transporto priemonių

vairuotojų, naudojančių mėlynus ir (ar) raudonus (arba tik mėlynus) žybciojančius švyturėlius ir (arba) specialiuosius garso signalus, papildomo mokymo tvarkos aprašo (toliau – Tvarkos aprašas), patvirtinto Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2011 m. spalio 24 d. įsakymu Nr. 1V-781 „Dėl Specialiųjų transporto priemonių vairuotojų, naudojančių mėlynus ir (ar) raudonus (arba tik mėlynus) žybciojančius švyturėlius ir (arba) specialiuosius garso signalus, papildomo mokymo tvarkos aprašo patvirtinimo“, 4 punkte nustatyta, kad įgyti teisę vairuoti specialiąsias transporto priemones gali žvalgybos pareigūnai, profesinės karo tarnybos kariai, asmenys, einantys valstybės tarnautojo, valstybės pareigūno pareigas arba dirbantys pagal darbo sutartį įstaigose, turintys vairuotojo pažymėjimą, patvirtinantį teisę vairuoti atitinkamos (-ų) kategorijos (-ų) transporto priemonę (-es) ir ne mažesnę kaip dvejų metų B kategorijos transporto priemonės vairuotojo stažą.“

Reikalavimas mokėti vairuoti transporto priemonę konkrečiai su mechanine pavarų dėže siejamas su policijos valdomomis transporto priemonėmis. Tik dalis policijos valdomų transporto priemonių yra su automatine pavarų dėže. Policijos įstaigų padaliniai pagal galimybes aprūpinami tam tikromis transporto priemonėmis, atsižvelgiant į atitinkamų padalinių veiklos specifiką. Policijos įstaigos neplanuoja iš esmės atsisakyti transporto priemonių su mechaninėmis pavarų dėžėmis, kadangi toks atsisakymas yra netikslingas, be to, nesuderinamas su viešųjų pirkimų reikalavimais, kaip ribojantis ūkio subjektų konkurenciją (kaip minėta, transporto priemonių specifikacija sudaroma pagal konkrečių padalinių veiklos specifiką bei poreikius, prekei keliami reikalavimai turi būti pagrįsti būtinumu).

Lietuvos Respublikos policijos veiklos įstatymo 22 straipsnyje tarp bendrųjų pareigūnų teisių yra numatyta teisė nekliudomai ir nemokamai naudotis visomis transporto ir ryšių priemonėmis. Reikalavimas mokėti vairuoti transporto priemonę su mechanine pavarų dėže yra tiesiogiai sietinas su tinkamu teisių ir pareigų vykdymu, nes, kita vertus, tokia pareigūno teisė būtų nepagrįstai apribota. Pareigūnų ugdymas saugiai vairuoti specialiąsias transporto priemones su įjungtais specialiaisiais šviesos ir garso signalais vykdomas pagal kvalifikacijos tobulinimo programą: „Specialiųjų transporto priemonių vairuotojų, naudojančių mėlynus ir (ar) raudonus (arba tik mėlynus) žybciojančius švyturėlius ir (arba) specialiuosius garso signalus, mokymas“, patvirtintą Lietuvos policijos generalinio komisaro 2017 m. vasario 13 d. įsakymu Nr. 5-V-141 „Dėl Kvalifikacijos tobulinimo programos „Specialiųjų transporto priemonių vairuotojų, naudojančių mėlynus ir (ar) raudonus (arba tik mėlynus) žybciojančius švyturėlius ir (arba) specialiuosius garso signalus, mokymas“ patvirtinimo“, kuri parengta vadovaujantis Tvarkos aprašo 6 punktu, įtvirtinančiu, kad teisė vairuoti specialiąsias transporto priemones suteikiama įstaigų vairuotojams, baigusiems papildomą mokymą ir išlaikiusiems

teorinių žinių ir praktinių specialiųjų transporto priemonių vairavimo gebėjimų ir įgūdžių egzaminus bei atsižvelgus į minėtą reikalavimą turėti ne mažesnę kaip dvejų metų B kategorijos transporto priemonės vairuotojo stažą.

Lygių galimybių kontrolierė

k o n s t a t u o j a:

Skundo tyrimo metu buvo vertinama, ar Taisyklių 8.9 punktą, pagal kurį asmenys stojantys į Mokyklą privalo pateikti priėmimo komisijai B kategorijos vairuotojo pažymėjimą, suteikiantį teisę vairuoti transporto priemonę su mechanine pavarų dėže, ir turėti ne mažesnę kaip 9 mėn. vairavimo stažą (skaičiuojant nuo mokymo pradžios dienos), neprieštaruja Lygių galimybių įstatymo 5 str. 1 d. 1 punktui, reglamentuojančiam, kad valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją privalo užtikrinti, kad visuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir galimybės nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.

Pažymėtina, jog tiek Europos Sąjungos, tiek nacionaliniuose teisės aktuose diskriminacija reiškia teisių sumažinimą arba atėmimą tam tikrai kategorijai asmenų dėl kokių nors požymių. Diskriminacijos sąvoka paprastai siejama su lygių galimybių, lygiateisiškumo pažeidimu, o nediskriminavimas – su asmenų lygaus traktavimo, lygių galimybių realizavimo kategorijomis. Konstitucinė diskriminacijos samprata atskleidžiama pasiremiant Lietuvos Respublikos Konstitucijos 29 str. turiniu, kuriame numatyta, kad įstatymui, teismui ir kitoms valstybės institucijoms ar pareigūnams visi asmenys lygūs, ir nurodoma, jog žmogaus teisių negalima varžyti ir teikti jam privilegijų dėl jo lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų pagrindu. Konstitucinis visų asmenų lygybės įstatymui principas pažeidžiamas, kai tam tikra grupė asmenų, kuriems yra skiriama teisės norma, palyginti su kitais tos pačios normos adresatais, yra kitaip traktuojama, nors tarp tų grupių nėra tokio pobūdžio ir tokios apimties skirtumų, kad toks nevienodas traktavimas būtų objektyviai pateisintinas.

Asmenų lygybės principas iš esmės reiškia diskriminacijos draudimą, o diskriminacija dažniausiai suprantama kaip žmogaus teisių varžymas ar tam tikrų privilegijų teikimas, atsižvelgiant į lyties, rasės, tautybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų požymius.

Pagal Lygių galimybių įstatymą tiesioginė diskriminacija – elgesys su asmeniu, kai lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos pagrindu jam taikomos mažiau palankios sąlygos, negu panašiomis aplinkybėmis yra, buvo ar būtų taikomos kitam asmeniui.

Nagrinėjamu atveju Pareiškėjas kreipėsi į Tarnybą, teigdamas, kad jam yra apribota galimybė stoti į Mokyklą, nes jis turi galiojantį vairuotojo pažymėjimą, suteikiantį teisę vairuoti automobilį ne su mechanine, o su automatine pavarų dėže.

Mokykla pateikė Tarnybai Raštą, kuriame pažymima, kad Taisyklių 8.9 papunktyje nustatyta, jog pretendentas priėmimo komisijai privalo pateikti B kategorijos vairuotojo pažymėjimą, suteikiantį teisę vairuoti transporto priemonę su mechanine pavarų dėže, ir turėti ne mažesnę kaip 9 mėnesių vairavimo stažą (skaičiuojant nuo mokymo pradžios dienos). Reikalavimas buvo įtvirtintas atsižvelgiant į tai, kad baigę Mokyklą pareigūnai turėtų ne mažesnę kaip 2 metų vairavimo stažą ir galėtų tinkamai vykdyti pareigybės, į kurią bus paskirti, aprašyme nurodytas funkcijas, įskaitant (bet neapsiribojant) neatidėliotiną ir skubų reagavimą į įvykius, o tai dažnai susiję su vairavimu ekstremaliomis sąlygomis, viršijant greitį ir pan.

Pagal Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais įstatymo 2 str. 93 dalį, vairuotojo pažymėjimas – teisės aktų nustatyta tvarka išduodamas dokumentas, kuriuo patvirtinama asmens teisė vairuoti tam tikros kategorijos motorinę transporto priemonę (motorines transporto priemones) ir nurodomos vairavimo sąlygos.

Mokėjimas arba, kitaip tariant, gebėjimas atlikti tam tikrą veiklą yra kompetencijos sudedamoji dalis. Asmens turimų kompetencijų arba profesinės patirties ir turimų kompetencijų, reikalingų tam tikrai veiklai, visuma apibūdina asmens kvalifikaciją (Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 2 str. 7, 8 dalys).

Kalbant apie gebėjimą vairuoti automobilį su mechanine ir / arba su automatine pavarų dėže, turima omenyje, kad asmuo turi kompetenciją vairuoti automobilį su vienokia ir / arba kitokia pavarų dėže, kas nusako jo, kaip eismo dalyvio / vairuotojo, turimą kvalifikaciją. Taigi, mokėjimas vairuoti tam tikros kategorijos motorinę priemonę laikytinas asmens turima kvalifikacija.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 2 str. 8 dalį, fizinio asmens įgytas išsilavinimas, kvalifikacija ar mokymasis ir studijos mokslo ir studijų institucijose, turima nuosavybė, gaunamos pajamos, teisės aktuose nustatytos valstybės paramos poreikis ir (arba) kiti su asmens finansine (ekonomine) padėtimi susiję veiksniai, laikytini asmens socialine padėtimi.

Atsižvelgiant į tai, kad reikalavimas pateikti priėmimo komisijai B kategorijos vairuotojo pažymėjimą, suteikiantį teisę vairuoti transporto priemonę su mechanine pavarų dėže, nustatytas Taisyklėse, vertintina, ar Policijos departamentas sudarė visiems pretendentams vienodas galimybes dalyvauti priėmimo atrankoje į Mokyklą, nepriklausimai nuo jų socialinės padėties.

Pagal Lygių galimybių įstatymo 5 str. 1 d. 1 punktą, valstybės ir savivaldybių institucijos ir įstaigos pagal kompetenciją privalo užtikrinti, kad visuose teisės aktuose būtų įtvirtintos lygios teisės ir galimybės nepaisant lyties, rasės, tautybės, pilietybės, kalbos, kilmės, socialinės padėties, tikėjimo, įsitikinimų ar pažiūrų, amžiaus, lytinės orientacijos, negalios, etninės priklausomybės, religijos.

Vadovaujantis Taisyklių 8.9 punktu, dalyvauti atrankoje gali tik tie asmenys, kurie dokumentų pateikimo Mokyklos priėmimo komisijai dieną jau turi B kategorijos vairuotojo pažymėjimą suteikiantį teisę vairuoti transporto priemonę su mechanine pavarų dėže. Tai reiškia, kad asmuo (pretendentas), kuris turi vairuotojo pažymėjimą, suteikiantį teisę vairuoti automobilį su automatine pavarų dėže, 9 mėnesių vairavimo stažą, ir ketinantis laikyti vairavimo egzaminą automobiliu su mechanine pavarų dėže, pasibaigus dokumentų priėmimo į Mokyklą terminui neturės galimybės dalyvauti atrankoje.

Tiriant diskriminacijos fakto buvimą ar nebuvimą, yra lyginami keli žmonės, kurie skiriasi savo tapatybės požymiais, kitais požymiais, ir vertinama, ar tokiose pačiose, ar panašiose aplinkybėse jie traktuojami vienodai. Vertinant diskriminaciją socialinės padėties pagrindu, nustatoma, ar asmuo neturintis tam tikros kvalifikacijos, atsiduria mažiau palankioje padėtyje nei kitas asmuo.

Policijos departamento pateiktuose paaiškinimuose nurodyta, kad reikalavimas mokėti vairuoti transporto priemonę konkrečiai su mechanine pavarų dėže siejamas su policijos valdomomis transporto priemonėmis. Tik dalis policijos valdomų transporto priemonių yra su automatine pavarų dėže. Policijos įstaigų padaliniai pagal galimybes aprūpinami tam tikromis transporto priemonėmis, atsižvelgiant į atitinkamų padalinių veiklos specifiką. Policijos įstaigos neplanuoja iš esmės atsisakyti transporto priemonių su mechaninėmis pavarų dėžėmis, kadangi toks atsisakymas yra netikslingas, be to, nesuderinamas su viešųjų pirkimų reikalavimais. Pažymėtina, kad Policijos departamentas nurodo ne Mokyklos studentų, o jau pareigūnų, t. y. asmenų, baigusių Mokyklą, pareigą mokėti vairuoti automobilį su mechanine pavarų dėže.

Mokykla Rašte pateikia paaiškinimą, jog reikalavimas buvo įtvirtintas atsižvelgiant į tai, kad baigę Mokyklą pareigūnai turėtų ne mažesnę kaip 2 metų vairavimo stažą ir galėtų tinkamai vykdyti pareigybės, į kurią bus paskirti, aprašyme nurodytas funkcijas, įskaitant (bet neapsiribojant) neatidėliotiną ir skubų reagavimą į įvykius, o tai dažnai susiję su vairavimu ekstremaliomis sąlygomis. Kitaip tariant, reikalavimas dokumentų pateikimo dieną turėti vairuotojo pažymėjimą, suteikiantį teisę

vairuoti automobilį su mechanine pavarų dėže, grindžiamas būtinumu turėti 2 metų vairavimo stažą Mokyklos baigimo dieną.

Atkreiptinas dėmesys, kad asmeniui, jau turinčiam B kategorijos vairuotojo pažymėjimą, net ir su jame nurodyta sąlyga – vairuoti transporto priemonę su automatine pavarų dėže, stažas B kategorijai pradedamas skaičiuoti nuo dienos, kai jam buvo išduotas vairuotojo pažymėjimas.

Remiantis tuo kas išdėstyta, asmuo (pretendentas), turintis: vairuotojo pažymėjimą B kategorijai su sąlyga (vairuoti transporto priemonę su automatine pavarų dėže) ir 9 mėnesių vairavimo stažą, dokumentų pateikimo priėmimo komisijai dieną atsiduria blogesnėje padėtyje nei pretendentas, turintis: vairuotojo pažymėjimą B kategorijai be sąlygos t. y. automobiliui su mechanine pavarų dėže, ir 9 mėnesių vairavimo stažą, kadangi jis netgi neturi galimybės dalyvauti atrankoje stojančiųjų į Mokyklą, nors faktiškai šių asmenų stažas pradedamas skaičiuoti tuo pačiu principu – nuo vairuotojo pažymėjimo (su sąlyga ir be sąlygos) išdavimo dienos.

Lygių galimybių įstatymo 2 str. 9 d. 8 punkte numatyta tiesioginės diskriminacijos išimtis, kai ribojimų, specialių reikalavimų arba tam tikrų sąlygų dėl asmens socialinės padėties teisinį reguliavimą pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Vertinant būtinumą policijos pareigūnui turėti B kategorijos vairuotojo pažymėjimą automobiliui su mechanine pavarų dėže, sutiktina su Mokyklos ir Policijos departamento argumentu, kad toks reikalavimas yra siejamas su policijos valdomomis transporto priemonėmis, nes tik dalis policijos valdomų transporto priemonių turi automatinę pavarų dėžę. Policijos įstaigos neplanuoja iš esmės atsisakyti transporto priemonių su mechaninėmis pavarų dėžėmis, kadangi toks atsisakymas yra netikslingas, be to, nesuderinamas su viešųjų pirkimų reikalavimais (transporto priemonių specifikacija sudaroma pagal konkrečių padalinių veiklos specifiką bei poreikius, prekei keliami reikalavimai turi būti pagrįsti būtinumu).

Būtinybę policijos pareigūnui turėti kompetenciją – vairuoti automobilį su mechanine pavarų dėže – patvirtina ir Taisyklių nuostatų (8.9 punkto) spartus pakeitimas. 2016 m. vasario 11 d. Lietuvos generalinis komisaras priėmė įsakymą Nr. 5-V-129 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2010 m. birželio 15 d. įsakymo Nr. 5-V-496 „Dėl asmenų atrankos į Lietuvos policijos mokyklą taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“. Minėto įsakymo 8.9 punkte buvo nurodyta, kad pretendentas privalo turėti: „B kategorijos vairuotojo pažymėjimą ir ne mažesnę kaip vienu metų vairavimo stažą“. Tų pačių metų gegužės 6 d. priimtas Lietuvos policijos generalinio komisaro įsakymas Nr. 5-V-386 „Dėl Lietuvos policijos generalinio komisaro 2010 m. birželio 15 d. įsakymo Nr. 5-V-496“ pakeitimo“, išdėstant Taisyklių 8.9 punktą taip: „<...> B kategorijos vairuotojo

pažymėjimą, suteikiantį teisę vairuoti transporto priemonę su mechanine pavarų dėže, ir turėti ne mažesnę kaip 9 mėn. vairavimo stažą (skaičiuojant nuo mokymo pradžios dienos)“.

Reikalavimas pareigūnams mokėti naudotis visomis transporto priemonėmis įtvirtintas ir Policijos veiklos įstatymo nuostatuose (22 str. 1 d. 5 punktas).

Akademijos atsakyme teigiama, jog reikalavimai pretendentams studijuoti Teisės ir policijos veiklos bei Policijos veiklos studijų programose yra įtvirtinti siekiant to, kad studijas baigę asmenys galėtų tinkamai vykdyti pareigūnams numatytas pareigybės funkcijas. Vienas iš policijos pareigūnų pareigybės aprašymuose numatytų reikalavimų yra turėti teisę vairuoti B kategorijos transporto priemones ir ne mažesnę kaip 2 metų vairavimo stažą.

Vadovaujantis tuo, kas išdėstyta, akivaizdu, kad siekiančiam tapti policijos pareigūnu asmeniui būtina turėti B kategorijos vairuotojo pažymėjimą bei turėti 2 metų vairavimo stažą.

Policijos departamentas pažymėjo, kad ugdymas saugiai vairuoti specialiąsias transporto priemones su įjungtais specialiaisiais šviesos ir garso signalais vykdomas pagal kvalifikacijos tobulinimo programą: „Specialiųjų transporto priemonių vairuotojų, naudojančių mėlynus ir (ar) raudonus (arba tik mėlynus) žybciojančius švyturėlius ir (arba) specialiuosius garso signalus, mokymas“. Reikalavimas mokėti vairuoti transporto priemonę konkrečiai su mechanine pavarų dėže siejamas su policijos valdomomis transporto priemonėmis. Didžioji dalis policijos valdomų transporto priemonių yra su mechaninėmis pavarų dėžėmis. Be to, policijos pareigūnui vykdant savo tarnybines funkcijas gali kilti būtinybė vairuoti ir ne tarnybinius automobilius, tad vairuotojo pažymėjimas su tam tikrais apribojimais galimai ribotų šių pareigų įvykdymo galimybes.

Pabrėžtina, kad reikalavimas turėti B kategorijos vairuotojo pažymėjimą suteikiantį vairuoti transporto priemonę su mechanine pavarų dėže negalėtų būti laikomas sunkiai įgyvendinamu, t. y. galimai neproporcingu ir dėl to nepagrįstai ribojančiu asmenų galimybes tapti policijos pareigūnais, kadangi asmenys turintys B kategorijos vairuotojo pažymėjimą, suteikiantį teisę vairuoti automobilius tik su automatine pavarų dėže, turi teisę be papildomų kursų laikyti tik praktinio vairavimo egzaminą ir taip įgyti B kategorijos vairuotojo pažymėjimą be apribojimų.

Konstatuotina, kad Taisyklių 8.9 punkte išdėstytą reikalavimą – turėti B kategorijos vairuotojo pažymėjimą, suteikiantį teisę vairuoti transporto priemonę su mechanine pavarų dėže, pateisina teisėtas tikslas, o šio tikslo siekiama tinkamomis ir būtinomis priemonėmis.

Remiantis tuo, kas išdėstyta, konstatuotina, kad Lietuvos policijos generalinio komisaro 2010 m. birželio 15 d. įsakymu Nr. 5-V-496 „Dėl asmenų atrankos į Lietuvos policijos mokyklą taisyklių tvirtinimo“ patvirtintų Taisyklių 8.9 punkto dalis dėl reikalavimo pretendentui stoti į Mokyklą turėti B

kategorijos vairuotojo pažymėjimą, suteikiančią teisę vairuoti transporto priemonę su mechanine pavarų dėže, laikytina pagrįsta ir teisėta, todėl neprieštarauja Lygių galimybių įstatymo 5 str. 1 d. 1 punkto nuostatomis.

Vadovaudamasi Lygių galimybių įstatymo 17 str., 29 str. 2 d. 5 punktu,

Lygių galimybių kontrolierė

n u s p r e n d ž i a:

1. Pripažinti skundą nepagrįstu, nepasitvirtinus jame nurodytam pažeidimui.
2. Su sprendimu supažindinti Pareiškėją, Policijos departamentą, Mokyklą, Akademiją.

Sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijai (Vilniaus g. 27, 01402 Vilnius) arba apygardos administraciniam teismui.

Lygių galimybių kontrolierė

Agneta Skardžiuvienė